

KATIKA MAHAKAMA KUU YA JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
DIVISHENI YA KAZI
DAR ES SALAAM

MAREJEO NA. 227 YA MWAKA 2022

(Yanatokana na Mgogoro wa Kazi Namba CMA/DSM/KIN/185/2022)

RAMADHANI MAEDA MLETA MAOMBI
DHIDI YA
SHEETAL TANZANIA TRADING LTD MJIBU MAOMBI

HUKUMU

S. M. MAGHIMBI, J:

Katika shauri hili mleta maombi anaiomba Mahakama ifanye marejeo ya maamuzi yaliyotolewa na Tume ya Usuluhishi na Uamuzi ("Tume") katika mgogoro wa kazi Na. **CMA/DSM/KIN/185/2022** na kutolewa maamuzi tarehe 13/06/2022 na Mheshimiwa Mbunda, P, Muamuzi. Mbele ya Tume mleta maombi aliwasilisha maombi yake ya kupinga uachishwaji kazi usio halali. Mjibu maombi alipinga vikali maombi hayo na kupeleka pingamizi mbele ya Tume kuwa maombi hayo yamewasilishwa nje ya muda uliowekwa kisheria. Baada ya kupitia hoja za pande zote mbili Tume ilifikia maamuzi kuwa maombi hayo yamesalishwa nje ya muda hivyo yakatupiliwa mbali. Baada ya kutoridhika na maamuzi ya Tume mleta maombi amewasilisha maombi haya mbele ya mahakama akiomba mahakama itengwe maamuzi hayo kwa sababu kuu zifuatazo:-

- i. Kwamba, Tume ya Usuluhishi na uamuzi ilikosea kisheria kuamua kwamba mwombaji hakuwa na haki kisheria kuleta mgogoro huu mbele ya Tume.
- ii. Kwamba, Tume katika uamuzi wake ilitumia vigezo visivyohusika katika mgogoro huu.
- iii. Kwamba, Tume katika uamuzi wake ilipuuza wasilisho la mleta maombi kujibu pingamizi la awali.
- iv. Kwamba Tume ilikosea kutupilia mbali mgogoro huu.

Shauri hili liliendeshwa kwa njia ya maandishi. Mbele ya mahakama hii mleta maombi aliwakilishwa na ndugu Jimmy Mkeni mwakilishi kutoka chama cha wafanyakazi CHAWAMATA ilihali mjibu maombi aliwakilishwa na wakili Precious Ahmad Hassan.

Katika mawasilisho yake mwakilishi wa mleta maombi alitupilia mbali hoja ya kwanza. Kuhusu hoja ya pili alieleza kuwa mleta maombi aliajiriwa na kampuni ya mjibu maombi tangu tarehe 01/04/2015 kama dereva kwa mkataba wa mdomo kwa mshahara wa shilingi 300,000/=. Alieleza kuwa kipindi chote cha mwaka 2021 mjibu maombi alifanya malimbikizo ya mshahara hadi kufikia kiasi cha shilingi 25,000,000/= mazingira yaliyomsababishia mleta maombi kuacha kazi tarehe 03/03/2022. Aliendelea kueleza kuwa baada ya mazingira magumu

yaliyopelekea kuacha kazi mleta maombi aliamua kuwasilisha mgogoro wake mbele ya Tume mnamo tarehe 01/04/2022 na shauri hilo lilifutwa mnamo tarehe 13/06/2022 kwa sababu kuwa lilifunguliwa nje ya muda.

Bw. Mkeni aliendelea kueleza kuwa awali ya yote pande zote zilitakiwa kutoa maelezo kwa maandishi lakini msuluhishi alikosea kwa kuacha maelezo ya utetezi ya mleta maombi yaliyofanywa tarehe 05/05/2022 ambaye ndiye alikuwa mjibu pingamizi. Alieleza kuwa katika maelezo hayo mleta maombi alionesha wazi kuwa mgogoro ulifunguliwa ndani ya muda kwakuwa ulitokea tarehe 03/03/2022 na kufunguliwa tarehe 01/04/2022 hivyo siku 30 zilikuwa zikiisha tarehe 02/04/2022.

Ilielezwa kuwa katika uamuzi Tume ilizingatia kielelezo kilichowasilishwa na mjibu maombi chenye Kumb. Na. TAL/RAM/2022 ambayo ni barua iliyopelekwa kwa mtu binafsi aitwaye Prashany Mewada ikieleza kuwa mleta.. maombi aliachishwa kazi tarehe 06/09/2021. Aliongeza kuwa kielelezo hicho hakihusu kampuni ya mjibu maombi wala hakioneshi kilipokelewa na mlengwa tarehe ngapi hivyo kilipaswa kukataliwa.

Kuhusu hoja ya tatu Bw. Mnkemi aliiomba mahakama ifanye mapitio ya maamuzi ya Tume ili kujiridhisha kuwa maelezo kwenye ukurasa wa 3 aya ya 2 na ukurasa wa 4 hayamo kwenye maelezo ya

mleta maombi. Alieleza kuwa msuluhishi aliufuta mgogoro kwa kutumia maelezo ya mjibu maombi hivyo mleta maombi hakupata haki ya kusikilizwa ambayo ni haki ya msingi kwa mujibu wa Ibara ya 13(6)(a) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, 1977. Alisisitiza kuwa msuluhishi hakujiongoza vyema ipasavyo kusikiliza pingamizi hivyo kupelekea kuufuta mgogoro kwamba upo nje ya muda. Kuunga mkono mawasilisho yake mwakilishi alirejea kesi baina ya **Shallo Stephen Shallo vs Srs- A Rent Car and Tours Ltd** (Revision Application 970 of 2019) [2021] TZHCLD 285 (28 June 2021).

Kuhusu hoja ya mwisho mwakilishi alisisitiza yaliyoelezwa katika hoja ya tatu kuwa mleta maombi hakupewa haki ya kusikilizwa. Kutokana na maelezo hayo yote aliiomba Mahakama itengue uamuzi wa Tume ili mgogoro wa mleta maombi uendelee.

Kabla ya kujibu hoja zilizowasilishwa na mleta maombi wakili Hassan alieleza kuwa mleta maombi alikuwa ni dereva wa daladala zilizokuwa zinamilikiwa na mjibu maombi kwa makubaliano kuwa mleta maombi atachukua daladala na kupeleka hesabu kila siku. Kwamba makubaliano hayo yalianza tangu tarehe 01/04/2015 hadi tarehe 06/09/2021 ambapo mjibu maombi aliamua kuchukua gari yake baada ya mleta maombi kutopeleka hesabu kwa uaminifu. Wakili alieleza kuwa

biashara ya daladala dereva ndiye anayemlipa mmiliki wa daladala kwa kila siku kulingana na kiwango walichokubaliana huku dereva na kondakta wakiwa wanajilipa wenyewe hivyo hiyo si ajira bali ni biashara. Alisisitiza kuwa ni wajibu wa mleta maombi kuthibitisha hoja alizozileta mbele ya mahakama hii. Wakili alipinga vikali hoja ya mleta maombi kuwa aliajiriwa kwa mshahara wa shilingi laki tatu kwakuwa hakuna uthibitisho wowote juu ya jambo hilo.

Katika hoja ya pili wakili alielezea madai ya mshahara ya mjibu maombi wa miaka miwili jambo ambalo mleta maombi hakuzungumzia katika mawasilisho yake hivyo mahakama haioni mantiki ya maelezo hayo. Kuhusu hoja ya tatu ilielezwa kuwa mleta maombi alifungua shauri nje ya muda uliowekwa kisheria bila ya kuomba ongezeko la muda kinyume na taratibu hivyo maombi yake yatupiliwe mbali. Iliendelea kuelezwa kuwa kiutaratibu pingamizi la kisheria linapokelewa mahakamani mleta pingamizi ndiye anayeeleza Tume au Mahakama sababu za yeye kuleta pingamizi na si vinginevyo. Alieleza kuwa mleta maombi aliwasilisha mawasilisho yake bila ya amri yoyote ile kutolewa na Tume hivyo alijibu pingamizi kinyume na utaratibu wa sheria unavyotaka hivyo Tume iliyaondoa mawasilisho hayo kwasababu yaliwasilishwa bila kufuata utaratibu. Aliongeza kuwa lakini hata hivyo

pande zote mbili zilisikilizwa na ndio matokeo ya uamuzi unaofanyiwa marejeo.

Iliendelea kuelezwa kuwa Bw. Prashant Mewada ni mkurugenzi wa kampuni ya mjibu maombi na ndiye aliyeapa katika kiapo kinzani kilicholetwa mbele ya Mahakama hii hivyo mleta maombi aliandika barua hiyo kwa mkurugenzi na si mtu binafsi kama ambavyo imewasilishwa na mwakilishi wa mleta maombi. Wakili Hassan alieleza kuwa kielelezo hicho ni muhimu sana mbele ya mahakama hii kwakuwa kimebeba ukweli wote wa mgogoro huu na kama kingekataliwa basi Tume ingesuluhisha mgogoro ambao ni batili. Aliomba hoja hiyo itupiliwe mbali kwakuwa haina mashiko. Aliongeza kuwa si kweli kwamba mleta maombi hakupewa haki ya kusikilizwa na hata vifungu alivyorejea katika mawasilisho yake havina maana kwakuwa yeye alipewa haki hiyo ya kusikilizwa. Aliendelea kueleza kuwa haki ya kusikilizwa lazima iendane na sheria zingine kama ambavyo iliamuriwa katika kesi ya **Sarbjit Singh Bharya & Another vs Nic Bank Tanzania Ltd & Another** (Civil Appeal 94 of 2017) [2021] TZCA 212 (25 May 2021). Mwisho kabisa wakili Hassan aliomba maamuzi ya Tume yabaki kama yalivyo maana ni ukweli usiopingika kuwa shauri liliwasilishwa Tume nje ya muda na maombi ya marejeo yaliyoletwa mbele ya mahakama hii

yafutwe kwasababu yana nia mbaya na kufanya mahakama kuwa maktaba ya kesi zisizo na miguu ya kusimamia kisheria.

Baada ya kupitia mawasilisho ya pande zote mbili mahakama inaona hoja ya msingi ya kutatua ni endapo mgogoro wa mleta maombi uliwasilishwa Tume ndani ya muda uliowekwa kisheria.

Katika Fomu namba moja (CMA F1) ya kuanzishia shauri mbele ya Tume mleta maombi alieleza kuwa aina ya mgogoro wake ni kuwekewa mazingira magumu yaliyopelekea kuacha kazi (constructive termination). Ni matakwa ya kisheria kuwa migogoro yote inayohusiana na uachishwaji kazi usio halali iwasilishwe mbele ya Tume ndani ya siku 30 tokea maamuzi ya kuachishwa kazi. Hii ni kwa mujibu wa kanuni ya 10(1) ya Sheria za Taasisi za Kazi (Kanuni za Wasuluhishi na Waamuzi) Tangazo la serikali namba 64 la mwaka 2007. Mleta maombi ameandika katika fomu Na. 1 kuwa mgogoro baina yake na mjibu maombi ulitokea tarehe 03/03/2022 hivyo kwa kuwasilisha mgogoro huo tarehe 01/04/2022 alikuwa ndani ya muda uliowekwa kisheria. Kwa upande wake mjibu maombi alitoa nakala ya barua aliyopewa mkurugenzi wake iliyoeleza wazi kuwa ajira ya mleta maombi ilikoma tokea tarehe 06/09/2021. Mleta maombi anaiomba mahakama isizingatie barua hiyo kwakuwa ilipelekwa kwa mtu binafsi lakini katika mawasilisho yake

mbele ya Tume mleta maombi alikiri kumfahamu Bwana Prashany Mewada kuwa ni mkurugenzi wa mjibu maombi. Hivyo hoja za kuwa hamfahamu mtu huyo binafsi hazina mashiko. Kama ambavyo imeelezwa wazi katika barua hiyo mahusiano ya kiajira baina ya mleta maombi na mjibu maombi yalikoma tokea tarehe 06/09/2021 hivyo mleta maombi alitakiwa kuwasilisha mgogoro wake mbele ya Tume ndani ya siku 30 tokea tarehe tajwa. Lakini hakufanya hivyo na kuwasilisha mgogoro wake baada ya takribani siku 210 na bila ya kuomba ongezo la muda kufanya kuwasilisha maombi hayo. Jambo hilo ni kinyume na taratibu na sheria zilizowekwa kama ambavyo imeelezwa vizuri na wakili Hassan.

Mahakama imezingatia tarehe aliyoandika mleta maombi katika Fomu namba moja lakini hata hivyo hakuna uthibitisho wowote alitoa kuthibitisha kuwa mahusiano ya kiajira yaliishi tarehe 03/03/2022. Lakini kama ilivyoainishwa hapo juu mjibu maombi alitoa kielelezo kilichothibitisha tarehe ya kukoma kwa mahusiano ya kiajira kwa wadaawa hawa.

Mahakama imezingatia pia hoja ya mleta maombi kuwa Tume haikuzingatia mawasilisho yake, kumbukumbu za Tume zinaonesha kuwa hakuna amri yoyote ile iliyotolewa na Tume kuwa pingamizi la

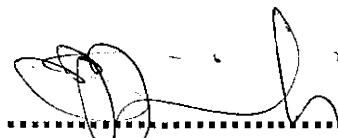
muda lilitolewa na mjibu maombi lisikilizwe kwa njia ya maandishi. Inaonekana kuwa mnamo tarehe 05/05/2022 Tume iliamuru kuwa pingamizi husika lisikilizwe mnamo tarehe 09/05/2022 lakini kutokana na udhuru wa mwakilishi wa mjibu maombi shauri hilo liliahirishwa na kutolewa amri kuwa litasikilizwa tarehe 13/05/2022. Chakushangaza mnamo tarehe 09/05/2022 siku ambayo shauri limehairishwa mleta maombi aliwasilisha mawasilisho yake mbele ya Tume bila ya amri yoyote ile. Kama ilivyoelezwa na wakili Hassan kiutaratibu kwakuwa pingamizi lilitolewa na mjibu maombi lilikuwa ni jukumu la mleta maombi kumsikiliza kwanza kabla ya kujibu pingamizi hilo. Lakini kitendo cha mleta maombi kujibu pingamizi kabla ya kumsikiliza mjibu maombi na bila kupewa amri yoyote ile na Tume ni kinyume na taratibu na matakwa ya kisheria. Hivyo basi kutokana na mazingira hayo mahakama inaona kuwa Muamuzi alikuwa sahihi kutozingatia mawasilisho hayo kwakuwa yaliwasilishwa mbele ya Tume bila ya kufuata utaratibu.

Kwa kuzingatia kumbukumbu zilizopo mbele ya Tume ni wazi kuwa kwa hatua ya awali ni vigumu kuona kuwa maombi yalikuwa nje ya muda kwani mleta maombi alikuwa anadai kufukuzwa kazi kusiko kwa moja kwa moja (constructive termination). Katika kuamua hilo, ushahidi unatakiwa kuletwa ili Tume iweze kuchakata na kuona kama kweli

mazingira yaliyopo yalikuwa yanaruhusu kuona kuwa alifukuzwa kazi. Mbali na hilo, Tume ilikosea kuamua pingamizi la awali kwa kutumia ushahidi ambao haujaingia Tume na ushahidi ambao ungeweza kuwa na tafasiri zaidi ya moja. Mbali na hayo, barua aliotumia Tume kutupilia mbali shauri ilikuwa inadai malimbikizo ya mshahara na sio kusema kuwa mleta maombi ametolewa kazini. Kwasababu hizo basi, Msuluhishi alikosea kuamua kwamba Mgogoro ulikuwa umeletwa nje ya muda kwani swala hilo kutokana na malalamiko yalivyo lilihitaji ushahidi.

Hivyo basi maombi haya yanakubaliwa, uamuzi wa Tume wa kutupilia mbali mgogoro unaondolewa na badala yake, shauri hilo linaamriwa likasikilizwe Tume kwa mujibu wa sharia na taratibu zilizowekwa.

Imesainiwa leo Tarehe 21 Mwezi Oktoba, Mwaka 2022.

**S.H. MAGHIMBI
JAJI**